

یک سوم کرسی ها در دست زنان

رسانه‌های جهان و سیاستمداران عراقی
به نتایج انتخابات عراق چه واکنشی
نشان دادند؟

آغاز مارا تن سخت تشکیل دولت در بغداد

شهاب شهنساری

اعلام نتایج انتخابات عراق، با واکنش‌های مختلفی درون این کشور و دیگر نقاط دنیا مواجه شده است. در حالی که در بغداد تعدادی از گروه‌های شکست خورده در انتخابات، زمزمه‌های ادعای تقلب و به چالش کشیدن نتایج را آغاز کرده‌اند، رسانه‌های جریان رسمی در کشورهای عربی، آمریکا و بریتانیا از «شکست هواداران ایران» در انتخابات سخن می‌گویند. در برابر تعدادی دیگر از رسانه‌های آمریکایی هم با اشاره به مبارزات مسلحانه حامیان مقتدی صدر علیه اشغال نظامی عراق توسط آمریکا در سال ۲۰۰۳، نتیجه این انتخابات را پیروزی «دشمن قدیمی آمریکا در عراق» توصیف کرده‌اند. در عین حال گمانه‌زنی‌های مختلفی در مورد انتخاب نخست‌وزیر بعدی عراق از میان نمایندگان منتخب پارلمان مطرح شده است. برخی احزاب موفق در انتخابات از جمله نزدیکان صدر و یکی از مقام‌های حزب دموکرات کردستان، انتخاب نخست‌وزیر بعدی را ساده توصیف کرده‌اند، اما رسانه‌های عراقی از احتمال وجود پیچیدگی‌ها و مذاکرات طولانی برای انتخاب یک نامزد مطلوب برای اکثریت خبر می‌دهند. یک مقام نزدیک به مقتدی صدر به شفق‌نیوز گفته است که این گروه فعلاً ترجیح می‌دهد نماینده‌ای از میان فهرست خودش را به عنوان نخست‌وزیر معرفی کند. رسانه‌های عراقی همچنین به بازماندگان مشهور از حضور در پارلمان اشاره کرده‌اند. سلیم الجبوری و اسامه النجیفی، دو سیاستمدار برجسته سنی که در گذشته مسئولیت ریاست پارلمان را برعهده داشته‌اند، هر دو در این انتخابات نامزد شده بودند و از کسب آرای

لازم براي ورود به پارلمان باز ماندند. خالد العبيدي وزير دفاع پيشين، قاسم الفهداوي وزير برق پيشين، هيثم الجبوري رئيس كميسيون دارايي در پارلمان سابق، رشيد العزاوي دبيركل الحزب الاسلامي العراقي، عدنان الدرغال وزير ورزش و جوانان، عبدالحسين عبطان وزير ورزش پيشين، ساره ايام علاوي دختر ايام علاوي و نخستوزير پيشين، خلف عبدالصمد استاندار پيشين بصره و نماينده سابق پارلمان از ديگر شكستخوردهگان مهم انتخابات روز يكشنبه هستند.

مقتدي صدر، دوشنبه شب و در پي اعلام نتايج انتخابات عراق طي سخناني ضمن اعلام پيروزي در اين انتخابات تاكيد كرد كه گروه تحت رهبري او خواهان تشكيل «يك حكومت مليگرا، فارغ از دخالتهاي خارجي» است و گفت: «ما از همه نمايندگيهاي خارجي كه قصد دخالت در امور داخلي عراق ندارند، استقبال ميكنيم.» او در اين سخنراني از هوادارانش خواست كه جشن پيروزي را در خيابانهاي شهرهاي مختلف عراق بدون حمل اسلحه برگزار كنند. يك منبع نزديك به جريان صدر به شفقنيوز گفته است: «احزاب برنده انتخابات به زودي گفتوگوها براي تشكيل دولت را آغاز ميكنند و ايجاد يك ائتلاف اكثريت در پارلمان كار سختي نخواهد بود.» وي گفته است: «هر چند كه ما آمادگي براي پذيرش گزينههاي مستقل و خارج از فهرست سائرون براي نخستوزيري داريم، اما در حال حاضر احتمال انتخاب گزينههاي از ميان نمايندگان جنبش صدر براي نخستوزيري بيشتر است.»

رسانههاي مختلف در گزارشهاي خود به روند سخت پيشرو براي تشكيل دولت جديد در عراق اشاره کرده‌اند. هر چند بر اساس قانون جديد انتخابات عراق، ديگر نيازي به تشكيل يك فراكسيون اكثريت از ميان چند فهرست براي معرفي نامزد نخستوزيري نيست و بزرگترين فراكسيون پارلمان به صورت خودكار مامور معرفي نخستوزير ميشود، اما به نوشته رسانه‌ها، مقتدي صدر و نمايندگانش در پارلمان، كار سختي براي جذب ديگر گروه‌ها براي ائتلاف در پيش دارند. هر چند به گزارش ميدل ايست نيوز، هشيار زيباري، وزير خارجه پيشين عراق و عضو ارشد حزب دموكرات كردستان عراق، مدعي شده است كه تشكيل دولت جديد در عراق چندان مشكل نخواهد بود. وي گفته است: «با توجه به تفاهمات سابق تشكيل دولت جديد در عراق آسان خواهد بود.» وي در كنفرانسي مطبوعاتي در اربيل گفت كه رايزنيهاي سياسي حزب دموكرات با گروههاي پيروز در انتخابات به زودي آغاز ميشود و به زودي هيات مذاكره‌كننده حزب دموكرات به بغداد خواهد رفت. در عين حال برخي رسانه‌ها همزمان با اعلام نتايج انتخابات از برگزاري جلسه‌اي با محوريت نوري مالكي، رهبر فهرست دولت قانون، بدون حضور صدر يا

نزدیکانش و با حضور «تعدادی احزاب و نمایندگان منتخب شیعه و طرفه‌های اهل سنت» خبر داده‌اند. به نظر می‌رسد که تعدادی از گروه‌های کوچک‌تر پارلمان عراق همزمان با آمادگی مقتدی صدر برای زورآزمایی در صحنه انتخاب نخست‌وزیر، آماده می‌شوند تا در مقابل گزینه غیرمطلوب ایستادگی کنند. براساس قانون انتخابات عراق، بعد از تشکیل نخستین جلسه پارلمان به ریاست هیات ریسه سنی، نخست با رای اکثریت ۵۰ درصد به اضافه یک رییس مجلس (از میان اهل سنت) انتخاب می‌شود، پس از آن رییس‌جمهور (از میان کردها) با رای دوسوم یا در صورت عدم کسب رای کافی در مرحله دوم بین دو نامزدی که بیشترین رای را دارند با اکثریت ۵۰ درصد به اضافه یک انتخاب خواهد شد. پس از این مرحله، رایزنی‌ها میان گروه‌های سیاسی عراق برای انتخاب نخست‌وزیر، معرفی نخست‌وزیر از طرف رییس‌جمهور به پارلمان و سپس رای‌گیری برای برنامه دولت او، انجام خواهد شد.

آیا ایران در انتخابات عراق شکست خورد؟

برای بسیاری از رسانه‌های غربی به ویژه در ایالات متحده آمریکا، تحولات سیاسی عراق، دستمایه‌ای برای رویارویی با ایران در منطقه غرب آسیا محسوب می‌شود. در همه دوره‌های پیشین انتخابات در عراق، رسانه‌های غربی، یل‌صدا در مورد شکست یا پیروزی ایران در عراق نوشته‌اند. این رسانه‌ها روزگاری مقتدی صدر را عامل ایران توصیف می‌کردند و دست یافتن نزدیکان او به کرسی‌هایی در پارلمان را نشانه نفوذ ایران می‌دانستند، اما این روزها، مقتدی صدر را ضدایرانی توصیف می‌کنند و پیروزی او در انتخابات را به معنای شکست ایران تلقی می‌کنند. پایگاه اینترنتی شبکه خبری سی‌ان‌ان آمریکا، در توصیف مواضع سیاست خارجی صدر می‌نویسد: «او اساساً نسبت به دخالت خارجی حساسیت نشان می‌دهد، چه در مورد آمریکا که خواهان خروج نظامیان آمریکایی از عراق است و چه در مورد ایران که قبلاً از آن به خاطر تعامل نزدیک با مسائل عراق، انتقاد کرده است.» این رسانه آمریکایی در ادامه اما تأکید می‌کند: «با این حال، مقتدی صدر به گفته مقام‌های نزدیک به او، عمده وقت خود را در خاک ایران می‌گذراند.» با این حال برخی سیاستمداران نزدیک به صدر، با انتشار مواضع مبهم، به ویژه علیه معترضان به نتیجه انتخابات، به این تصور دامن می‌زنند که مقتدی صدر قصد دارد رویکردی ضد ایرانی در پیش بگیرد. جلیل نوری، از سیاستمداران نزدیک به جریان صدر خطاب به معترضان به نتیجه انتخابات نوشته است: «خودتان را خسته نکنید و منتظر کمک خارجی نباشید، [مقتدی] صدر، [ایاد] علاوی نیست.» یک مقام بدون نام دیگر نزدیک به صدر نیز در گفت‌وگو با شفق‌نیوز گفته

است: «طرفی که این گروه‌ها را حمایت لجستیکی و مالی می‌کند از نتیجه انتخابات به‌تازده شده و همین نشان می‌دهد که این گروه‌ها تا چه اندازه از رای‌دهندگان دور هستند. اما با يك گردش فنان همه چیز به شرایط عادی برمی‌گردد و خاموش می‌شوند.» خبرگزاری امریکایی آسوشیتدپرس در گزارشی نوشته است: «ائتلافی که از شبه‌نظامیان شیعه تحت حمایت ایران نمایندگی می‌کرد، بزرگ‌ترین بازنده انتخابات در عراق بود.» اشاره این خبرگزاری امریکایی به ائتلاف فتح، مجموعه‌ای از گروه‌های سیاسی منتسب به حشدالشعبی در عراق است که با از دست دادن نزدیک به ۳۴ کرسی خود در پارلمان، از جایگاه دومین فراکسیون بزرگ با ۱۴ کرسی باقی مانده، هفتمین فراکسیون پارلمان است. با این حال فهرست فتح تنها گروهی در عراق نیست که روابط نزدیک و دوستانه‌ای با تهران دارد و برخی دیگر از فهرست‌های انتخاباتی که به روابط نزدیک با ایران شهرت دارند در این انتخابات عملکرد خوبی نشان داده‌اند و تعدادی کرسی‌های خود را به شکل قابل توجهی افزایش داده‌اند. هر چند به نظر می‌رسد نفوذ و روابط نزدیک دولت عراق با ایران، برای بخشی از جناح‌های سیاسی در عراق دغدغه‌ای جدی باشد، اما در مجموع بخش عمده‌ای از کسانی که در سال ۱۳۹۸ در شهرهای جنوبی عراق با شعارهای ضدایرانی در اعتراضات مشارکت کرده بودند، در انتخابات سال جاری عراق تمایلی به مشارکت نشان نداده بودند و عمدتاً انتخابات را تحریم کردند. علاوه بر این، مشکلات داخلی عراق، از فقدان زیرساخت‌های عمومی، مشکلات کمبود انرژی و آب و فساد اداری، دغدغه‌هایی بسیار بزرگ برای رای‌دهندگان در انتخابات بود. در نتیجه به نظر نمی‌رسد که بدون حضور معترضان دو سال پیش پای صندوق‌های رای، روابط با تهران، نقش چندان زیادی در انتخاب نامزدهای پارلمان بازی کرده باشد.

حضور پررنگ زنان در پارلمان عراق

زنان عراقی با کسب ۹۷ کرسی در پارلمان نزدیک به یک‌سوم از کل کرسی‌های پارلمان این کشور را در اختیار خود گرفته‌اند. هر چند بر اساس قانون انتخابات ۸۳ سهمیه از ۳۲۹ کرسی پارلمان عراق مخصوص زنان است و در هر حوزه بین ۳ تا ۵ کرسی دارد که حداقل يك کرسی متعلق به زنان است، اما به گفته سري کریم محسن، مدیر توانمندسازی زنان در دبیرخانه هیات دولت عراق دست‌کم ۵۷ نامزد زن، بدون نیاز به احتساب سهمیه و حذف نامزدهای مردی که بیشتر از آنها رای آورده‌اند، وارد پارلمان شده‌اند. به گزارش میدل ایست نیوز، مدیر توانمندسازی زنان دولت عراق گفت: «موفقیت این بانوان در راهیابی به پارلمان جدید، محصول و برآیند طبیعی تلاش‌های بانوان است که

برای مشارکت فعال در عرصه سیاسی از خود شجاعت و پشتکار نشان دادند و نتایج این انتخابات به معنای پیروزی زنان عراقی و مایه افتخار برای همگان است.» این مقام عراقی اظهار داشت: «پیام واقعی زنان محدود به ورود به پارلمان نخواهد بود، بلکه باید همه زنان به تلاش‌های خود برای مشارکت در مراحل مختلف فرآیند سیاسی و تصمیم‌گیری ادامه دهند.»

ادعاهای تقلب و زرمه‌های به‌هم زدن بازی

تعدادی از احزاب و ائتلاف‌های سیاسی عراقی، به نتایج اعلام شده از سوی کمیسیون عالی انتخابات عراق اعتراض کرده‌اند. هر چند که این کمیسیون در واکنش به اعتراضات گفته است که به وظیفه خود عمل می‌کند و به همه شکایت در موعد مقرر رسیدگی خواهد کرد. کمیسیون عالی انتخابات عراق در پاسخ به معترضین به نتایج انتخابات پارلمانی گفت که دستگاه‌های رای‌گیری بسیار پیشرفته و دقیق هستند و امکان جابه‌جایی آرا وجود ندارد. نخستین موج اعتراضات ابتدا از اقلیم کردستان و با اعتراض اتحادیه میهنی کردستان به نتایج انتخابات اربیل آغاز شد. اتحادیه میهنی در بیانیه‌ای اعلام کرده بود که دست‌اندرکاران کم‌تر از ۴ نماینده این حزب که در انتخابات پیروز شده‌اند با تقلب از رسیدن به پارلمان باز مانده‌اند. بعد از این اما نوبت ائتلاف فتح و برخی گروه‌های حشدالشعبی بود که به نتایج اعتراض کنند. به گزارش فارس، هادی العامری، رئیس ائتلاف الفتح عراق هم در ارتباط با نتایج انتخابات این کشور بیانیه‌ای صادر و تاکید کرد: «به هر قیمتی که شده، ما این نتایج ساختگی را نمی‌پذیریم و از آرای نامزدهای خود و رای‌دهندگانمان با تمام قدرت دفاع خواهیم کرد.»

ابوعلی العسکری (حسین مونس)، از اعضای پیشین گروه کتائب حزب‌الله که در این انتخابات با فهرستی تحت عنوان «حرکت حقوق» شرکت کرده بود و فقط موفق به کسب یک کرسی در پارلمان شد، با انتشار توییتی در واکنش به نتایج انتخابات نوشت: «بزرگ‌ترین عملیات فریبکاری و دور زدن ملت عراق در تاریخ معاصر» و «چیزی در حد همه‌پرسی‌های رژیم گذشته» بود. العسکری افزود که «به موجب عهده‌ای که با ملت‌مان بسته‌ایم، می‌گوییم که مصرانه و با قاطعیت برای بازگرداندن اوضاع به مسیر درست تلاش می‌کنیم و نمی‌گذاریم هیچ کس فرزندان عراق را به زبونی بکشد.»

منابع عراقی روز سه‌شنبه گزارش دادند که چارچوب هماهنگ‌کننده احزاب شیعی در بیانیه‌ای به کمیساریای عالی انتخابات عراق اعتراض کرده‌اند. در بیانیه احزاب مذکور آمده بود: «در راستای پافشاری

چارچوب هماهنگ‌کننده بر درستی روند دموکراتیک و تحقق الزامات انتخابات زودهنگام که مرجعیت دینی خواستار آن شد و تاکید کرد که باید آزاد، امن و منصفانه باشد و از سوی دیگر در راستای پشت سر گذاشتن شبهات و مشکلات بزرگی که در انتخابات سال ۲۰۱۸ ایجاد شد و به يك بن‌بستی سياسي انجاميد و در نتیجه با وقوع رویدادهای تاسف‌باری در سال ۲۰۱۹ پایان یافت و همچنین به منظور حمایت از روند دموکراتیک و بیطرفی در انتخابات، ما تمام نکات فنی را به کمیساری انتخابات ارایه کردیم.»

در ادامه عنوان شد: «کمیساری متعهد شد که تمام مشکلات را با گام‌هایی عملی مرتفع کند؛ اما این نهاد به تمام آن اقدامات قانونی که اعلام کرده بود، پایبند نبود. بر این اساس، ما اعتراض خود را به نتایج و عدم قبول آن اعلام می‌کنیم و برای جلوگیری از دستکاری در آرای رای‌دهندگان اقدامات لازم را اتخاذ خواهیم کرد.» چارچوب هماهنگ‌کننده احزاب شیعی، مجموعه‌ای از فهرست‌ها و گروه‌ها از جمله فهرست فتح، گروه عصائب اهل حق و کتائب حزب‌الله را در بر می‌گیرد. «الحزب الاسلامي العراقي» (حزب اسلامی عراق) هم سه‌شنبه مخالفت خود را با نتایج اولیه انتخابات پارلمانی این کشور اعلام کرد. این حزب که وابسته به اهل سنت است، با انتشار بیانیهای تاکید کرد: «نتایجی که کمیساری انتخابات اعلام کرد، صحیح نیست.» خبرگزاری شفق‌نیوز ضمن نقل این بیانیه گزارش داد، نامزدهای حزب اسلامی در انتخابات شکست خوردند، بلکه «طرفهای مختلف در داخل و خارج که مخالف طرح ملی و اسلامی هستند، آنان را کنار زدند.» این حزب با بیان اینکه این طرف‌ها نمی‌خواهند چنین حزبی در صحنه انتخاباتی عراق حضور داشته باشد، تاکید کرد: ضربه زدن به این حزب در راستای ضربه زدن به هویت اسلامی و ملی عراق از نظر سیاسی است. حزب مذکور خاطرنشان کرد: «کاملاً نتایج اعلام شده را رد می‌کنیم و تاکید داریم که [این نتایج] جعلی و از پیش تعیین شده است.» حزب اسلامی تصریح کرد: به رسمیت شناختن نتایج این انتخابات که «از اول تا آخر، مملو از شك و شبهه بود، اشتباه بزرگی است که نباید گرفتار آن شویم. طیف‌های سیاسی نیز نباید به آن تن دهند.»

ناظران اتحادیه اروپا: نحوه برگزاری انتخابات مطلوب بود

روز سه‌شنبه، هیات اعزامی از اتحادیه اروپا برای نظارت بر انتخابات عراق، از روند برگزاری انتخابات در این کشور اظهار رضایت کرد، با این حال استقبال کم رای‌دهندگان را مایه تاسف توصیف کرد. به گزارش خبرگزاری فارس، هیات اعزامی اتحادیه اروپا گفت: «برخی خبرنگاران حین رصد انتخابات مورد آزار و اذیت قرار گرفتند.

ما تخلفاتی را رصد کردیم؛ اما این تخلفات بر روند انتخابات تأثیری نگذاشت.» هیات اعزامی اتحادیه اروپا در ادامه اضافه کرد که انتخابات عراق به خوبی برگزار شده و امور به نحو مطلوبی پیش رفته است. این هیات همچنین افزود: «ما خواهان ایجاد برگزاری يك گفتوگوی گسترده با اقلیتهای عراق هستیم. پوشش رسانه‌ای انتخابات عراق بسیار محدود بود و تمامی احزاب را در بر نمی‌گرفت.» اتحادیه اروپا می‌گوید که انتخابات عراق به‌طور کلی منصفانه بود و هیچ‌گونه خشونت و تقلبی در آن صورت نگرفته است. هیات اعزامی اتحادیه اروپا در پایان اعلام کرد: «ما همه را به آرامش و استفاده از سازوکارهای حقوقی برای اعتراض به نتایج انتخابات دعوت می‌کنیم.»

□□□□□□ 1400 □□□ 21 □□□□□□ □□□□□□:□□□□